

ATT VARA LOKALPOLITIKER

STUDIECIRKELMATERIAL
OCH STUDIEHANDLEDNING
STEG 1, SPECIALISERING

Socialdemokraterna

FRAMTIDSPARTIET

Innehåll

- 3 Förord
- 4 Kort introduktion

Träff 1: Du och det politiska förtroendeuppdraget 4

Träff 2: Vad förväntas av en socialdemokratisk lokalpolitiker? 6

- 6 Öppet, ödmjukt och nyfiket lokalpolitiskt arbete
- 6 Ansvar för att genomföra Socialdemokraternas politiska beslut
- 6 Ansvar för att delta i partiets lokala folkrörelsearbete
- 7 Ansvar för helheten
- 7 Samarbete med andra partier i kommuner och landsting
- 7 Facklig-politisk samverkan
- 7 Etik och moral

Träff 3: Så fungerar kommunen 9

- 11 Kommunens organisation
- 11 Målstyrning
- 11 Kommunala bolag
- 11 Kommunfullmäktige beslutar
- 12 Styrelser och nämnder förvaltar
- 12 Kommunal ekonomi
- 13 Arvoden och ersättningar
- 13 Kommunrevision
- 13 Ta reda på mer om din egen kommun

Träff 4: Relationen mellan politiker, tjänstemän och personal 14

- 15 Anders Johansson om rollfördelningen mellan politiker och tjänstemän
- 16 Kontakt med personalen

Träff 5: Planera arbetet i nämndgruppen 18

- 19 Att arbeta strategiskt
- 19 Planeringsfrågor
- 19 Tre knep för ett strategiskt förhållningssätt
- 20 Planera personalkontakter och verksamhetsbesök
- 20 Några steg i kontakterna

Träff 6: Några dilemma

21

- 21 I majoritet och opposition på olika politiska nivåer
- 21 Att ha ansvar för arbetsvillkoren i offentlig sektor

Träff 7: I oppositionen

23

- 23 Metoder för oppositionsarbete
- 24 När majoriteten tar våra förslag och presenterar som sina egna
- 24 Oppositionsarbete i starka borgerliga kommuner
- 24 I Avesta belönades medvetet oppositionsarbete av väljarna

Träff 8: Mediearbetet

26

- 26 Vem gör vad?
- 27 Checklista vid intervjuer med journalister
- 27 Skrivtips

Träff 9: Sociala medier

29

- 29 Facebook
- 30 Bloggar
- 30 Twitter
- 31 Leif Pagrotsky om sociala medier

Träff 10: Att utvecklas och behålla engagemanget och lusten

35

- 36 Heléne Fritzon om att hålla engagemanget vid liv

Studiehandledning och tips till cirkelledaren

38

- 38 Vad är en studiecirkel?
- 38 En bra studiecirkel...
- 38 Cirkelledarens roll
- 39 Tips för en bra cirkel
- 39 Så kan ni arbeta i cirkeln
- 39 För att komma igång

Studiematerialet är framtaget av Socialdemokraterna i samverkan med ABF. Fritt för spridning. Läs mer om vårt gemensamma studiearbete och ladda ner studiematerial på socialdemokraterna.abf.se

Förord

Välkommen till Socialdemokraternas utbildning som vänder sig till dig som är medlem och har ett offentligt förtroendeuppdrag. Att vara förtroendevald lokalt i partiet är en betydelsefull och central uppgift. Lika centralt är det att representera socialdemokratin som folkvald.

Förväntningarna på dig som förtroendevald är inte bara att du ska ha förmågan att vara en av ledarna i partiet, du ska också vara en samhällsförändrande kraft. Att vara nyfiken och framtidsinriktad politiker är en nyckel till framgång och därför är det viktigt att du som medlem och folkvald får de bästa förutsättningarna att kunna utöva ditt uppdrag.

Vi hoppas därför att detta studiematerial ska ge dig möjligheten att tillsammans med andra samtala om hur man på bästa sätt möter de förväntningar som kommer med uppgiften.

Lycka till i studiearbetet!

Lena Rådström Baastad

Partisekreterare

Tomas Eneroth

Studieansvarig, partistyrelsen

Kort introduktion

Det här är ett studiematerial för socialdemokratiska lokalpolitiker med uppdrag i kommuner och landsting. Studiematerialet är uppdelat i fristående avsnitt. De flesta avsnitt lyfter dilemman och utmaningar som också den som har mångårig erfarenhet av lokalpolitiskt arbete kan stöta på. Några avsnitt är kanske mest intressanta för den som nyligen fått sitt första kommunalpolitiska eller landstingspolitiska uppdrag. Välj ut

de delar som känns intressanta och relevanta för dig. I varje avsnitt finns frågor och praktiska verktyg.

De flesta avsnitt fungerar bra både för självstudier och för gemensamma studier i en studiecirkel. Det finns också avsnitt som är tänkta som planeringsverktyg för nämndgrupper eller kommunala grupper som vill utveckla sitt gemensamma politiska arbete.

Foto: Ida Borg

Du och det politiska förtroendeuppdraget

Att vara lokalpolitiker i kommun och landsting är ofta fantastiskt roligt. Du kan verkligen känna att du bidrar till något viktigt. Du kan få möta förtroende, intressanta arbetsuppgifter, människors engagemang och idéer. Om du har tur och jobbar hårt kan du få känna tillfredsställelsen i tydliga resultat av ditt och dina partivänners arbete – resultat som gör livet bättre för människor.

Det kan handla om att du och dina partivänner lyckas driva igenom en nattöppen förskola som möjliggör för ensamstående föräldrar att få ihop livet, även om de arbetar på kvällar, nätter och helger. Eller att det där vägguppet utanför skolan kommer på plats och gör att

bilisterna faktiskt sänker hastigheten så att barnen får en säkrare miljö. Eller att ni klarar att erbjuda alla unga i kommunen sommarjobb i samarbete med näringslivet i kommunen.

Men det kan också komma tider och situationer då det kan kännas näst intill omöjligt att förändra något. Kanske kommer du att hamna i situationer där du behöver möta människors misstro eller din egen känsla av otillräcklighet. Då gäller det att vara väl förankrad i ditt eget socialdemokratiska engagemang och din lust till uppdraget. Så kan du göra det bästa av en sådan situation. Därför är det bra att fundera genom varför du har valt att engagera dig i lokalpolitiken.

Diskussionsfrågor

- Varför valde du att tacka ja till ett uppdrag i kommunalpolitiken?
 - Vad tycker du att du kan bidra med?
 - Vilka är dina styrkor?
 - Vad engagerar dig särskilt?
 - Vad vill du uppnå med uppdraget?
-

Vad förväntas av en socialdemokratisk lokalpolitiker?

Vad förväntas av en socialdemokratisk lokalpolitiker? Det finns många förväntningar som kommer från flera olika håll. Människor vill möta politiker som lyssnar, är tillgängliga och vet hur människors vardag ser ut. Socialdemokraterna vill vara ett parti i människors vardag och det förutsätter politiker som är närvarande och synliga där. Partiorganisationen förväntar sig att du genomför den politik partiet har fattat beslut om, och medborgarna förväntar sig också att du tar ansvar för helheten. Det här avsnittet tar upp några av de olika förväntningar som finns.

Öppet, ödmjukt och nyfiket lokalpolitiskt arbete

Socialdemokraterna vill vara ett öppet och nyfiket parti. En förutsättning för detta är ödmjukhet. Under de senaste valen har Socialdemokraterna kunnat konstatera att valresultatet inte bara är kopplat till den politiska dagordningen och de olika valprogrammets innehåll utan även till den organisationskultur och den attityd som väljarna uppfattar finns i partierna och bland deras företrädare.

Det måste finnas en känsla av ärlighet och politisk vilja att göra det bästa för medborgarna. Politiskt käbbel, arrogans, okunnighet och anonymitet leder vare sig respekt eller valframgångar. Politiker som är närvarande, tillgängliga och arbetar med frågor som berör människor i deras vardag har det lättare, både i vardagen och i valet.

Din uppgift som lokalpolitiker är att stå på människors

sida och motverka onödig byråkrati och krångel. Visa intresse för de frågor som kommer upp i kommunens kontakt med medborgarna. Det är viktig kunskap för dig och vårt parti i arbetet med att utveckla våra politiska förslag.

Verksamheten i din kommun är till för dem som bor där. De har rätt att kräva god service, enkla och lättfattliga regler, effektivitet i hur skattepengarna används och att bli trevligt och hjälpsamt bemötta.

Ansvar för att genomföra Socialdemokraternas politiska beslut

Som lokalpolitiker är du representant för Socialdemokraterna. Din uppdragsgivare är arbetarekommunen eller ditt partidistrikt. Du företräder partiet och du arbetar för att förverkliga de politiska förslag som vårt parti gått till val på. Det är alltså partiorganisationen som lägger fast politiken, genom kommunala handlingsprogram, lokala program, program inom särskilda områden som vi vill prioritera och genom principbeslut. Du har som förtroendevald i kommunen eller i landstinget ett ansvar att genomföra de beslut som arbetarekommunen eller partidistriktet har tagit. Du har även ett ansvar att föra tillbaka frågor på ditt område för diskussion och ställningstagande i partiorganisationen.

Ansvar för att delta i partiets lokala folkrörelsearbete

Du som är förtroendevald företrädare har också ett ansvar för Socialdemokraterna som folkrörelse. Som den ledande företrädare du är när du valts till ett uppdrag

i kommunen har du ett ansvar att bidra i partiorganisationens löpande verksamhet. Det kan handla om allt från att delta på öppna möten, och knacka dörr i ett bostadsområde, till att ha en ledande roll i arbetarekommunens styrelse eller i en valrörelseorganisation.

Tydlig kommunikation från arbetarekommunen eller partidistriktet om vilka förväntningar som finns på dig om att delta i utåtriktade aktiviteter underlättar för alla. Om du känner dig osäker på vilka förväntningar som finns är det bra att lyfta frågan till diskussion.

Ansvar för helheten

Det är mycket ovanligt att man som politiker kan göra alla till lags. Politik handlar tvärtom ofta om att väga samman många olika och ibland motstridiga intressen och hitta den bästa kompromisslösningen. En bostadspolitiker kan till exempel behöva väga behovet av fler bostäder i kommunen mot en lokal opinion som inte vill att det ska byggas på ett visst ställe. Ofta går sådana dilemman att hantera genom öppen dialog. I det här fallet kan de som engagerat sig i byggfrågan erbjudas att komma med förslag på alternativa platser i närområdet där det skulle vara mer lämpligt att bygga. Ofta kräver uppdraget som lokalpolitiker alltså lika delar helhetsansvar och lyhördhet.

Det är ofta lättare att hantera den här typen av situationer om man alltid gör på samma sätt, vem som än framför synpunkterna. Oavsett om det är en partivän, ett tidigare socialdemokratiskt kommunalråd, en fotbollsförening eller en medborgare.

Samarbete med andra partier i kommuner och landsting

Den politiska kartan är mer brokig i dag med många olika partier, och det blir mer ovanligt med egen majoritet för något parti. Koalition eller samverkan mellan två eller flera partier är det vanligaste. Samverkan innebär att partierna kommit överens att jobbar ihop med ett program som är en kompromiss mellan respektive partis politik. Ett lokalt perspektiv, sunt förnuft och goda personrelationer är tillsammans med politiken och våra värderingar, ofta utgångspunkten för samverkan med andra partier. I vissa kommuner finns det exempel på samverkan mellan Socialdemokrater och ett

eller flera borgerliga partier. Den vanligaste politiska uppdelningen i en kommun är dock fortfarande enligt vänster-höger-skalan.

Oavsett vilken konstellation Socialdemokraterna samverkar i får samarbetet med andra partier inte betyda avsteg från grundläggande värderingar och den politik som vi som Socialdemokrater står för. När väljarna har gett oss sitt förtroende ska de också känna igen det i vårt politiska arbete, i de ställningstaganden vi gör och i de beslut vi är med och fattar.

Facklig-politisk samverkan

Socialdemokraternas facklig-politiska samverkan med fackföreningsrörelsen bygger på gemensamma intressen och gemensamt ansvar. Självklart har politiker och fackligt förtroendevalda olika roller.

Socialdemokraternas roll är att ta ansvar för samhällsutvecklingen och med en helhetssyn fatta politiska beslut som utgår från de idéer och värderingar som arbetarrörelsen delar. Med ett öppet och nyfiket parti, många medlemmar och ett brett engagemang fattar vi klokare beslut.

Fackets roll är att kämpa för löntagarna på arbetsplatsen, i arbetslivet och också i ett större sammanhang – i livet utanför arbetsplatsen. Med avgörande kompetens och ansvar för löntagarnas livsvillkor och med starka folkrörelser som bas är LO och fackförbunden viktiga allierade i samhällsutvecklingen. Med gemensamma krafter når vi längre än var och en för sig.

Etik och moral

Politik är en verksamhet som vilar på förtroende. Du som är förtroendevald har att förvalta det förtroendet utifrån bästa förmåga. Det gäller också frågor om etik och moral. Som företrädare för ett parti kan ditt agerande – om du uppträder olämpligt – skada partiet, liksom människors förtroende för politiker i allmänhet.

Det är inte ovanligt medborgare ställer högre krav på socialdemokratiska politikers moral i privatekonomiska frågor än på borgerliga politikers moral. Det kan verka orättvist. Ingen människa är ju ofelbar. Men de högre förväntningarna på socialdemokratiska politiker är

samtidigt något fint, och något att vara rädd om. Där borgerliga politiker egentligen bara lovar människor att de ska få vara i fred från politiken, lovar socialdemokratin något mer: Om vi alla litat på varandra och samarbetar, då kan vi tillsammans uppnå mer frihet och mer välstånd än var och en klarar på egen hand. Med det följer en hederskod om att inte utnyttja medborgarnas förtroende och gynna sig själv på deras bekostnad. Om en Socialdemokrat utnyttjar det förtroendet till sin egen fördel blir reaktionen ofta värre än om en borgerlig politiker gör samma sak.

I frågor om etik och moral finns grundläggande regler att luta sig mot:

- Öppenhet och ärlighet. Försök att alltid lägga korten på bordet och dölj aldrig sanningen. Egna intressen

ska aldrig blandas ihop med kommunens eller landstingets intressen. Finns det anledning att misstänka en sådan sammanblandning eller jäv ska det alltid diskuteras öppet.

- Agera på ett sådant sätt att du i morgon kan möta människor och öppet och med stolthet redovisa vad du gjort.
- Följ regler för förmåner och ekonomiska förehavanden med kommunens pengar minutiöst. Det gäller inte minst representation.

Allt går inte att reglera i förväg. Sunt förnuft måste därför råda, och det är ofta bättre att vara försiktig i överkant. Att möta kritik med att reglerna är oklara eller kan tolkas på olika sätt möter ingen respekt hos människor.

Diskussionsfrågor

- Är det ok för en socialdemokratisk lokalpolitiker att vilja ombilda sin egen hyreslägenhet till bostadsrätt, samtidigt som Socialdemokraterna som parti kritiserar den lag som gör detta möjligt?
- Kan en person som dömts för rattfylleri fortsätta som förtroendevald? Varför eller varför inte?

Så fungerar kommunen

I ett kommunpolitiskt uppdrag är det viktigt att ha en tydlig bild av kommunens befogenheter, vilka av kommunens arbetsuppgifter som är frivilliga och vilka som är obligatoriska.

Regelverket är omfattande och emellanåt snårigt. Här görs en översiktlig genomgång. Om du känner dig osäker, vill komplettera eller dubbelkolla dina kunskaper – tveka inte att be någon som har mer erfarenhet att berätta.

Det kommunala självstyret utgår från grundlagen. I kommunallagen regleras befogenheterna närmare. Bestämmelserna om kommunens befogenheter är allmänna för att de ska kunna anpassas efter samhällsutvecklingen. Det finns i grunden två krav.

Dels ska det kommunen gör vara av allmänt intresse och ha anknytning till kommunen eller dess invånare. Dels får ansvaret formellt inte ligga på någon annan.

Det finns också särskild lagstiftning som ålägger kommuner visst ansvar. Exempel på områden med obligatoriska uppgifter är räddningstjänst, skola, socialtjänst och fysisk planering. I lagstiftningen sätts ofta minimikrav upp, till exempel mål om likvärdig utbildningsstandard i hela landet.

Såväl när det gäller kommunens frivilliga arbetsuppgifter som de obligatoriska är det klokt att mer eller mindre formellt samverka med andra aktörer som till exempel andra kommuner, polisen, landstinget och organisationslivet.

En grundläggande princip i lagstiftningen är att kommuner varken ska gynna eller missgynna enskilda kommuninvånare eller en grupp av invånare. Avsteg från denna princip måste därför vara särskilt reglerade i lagstiftningen. Det gäller till exempel socialtjänstens bistånd och olika avgifter inom barn- och äldreomsorg.

Som förtroendevald måste du också ha koll på gällande regler för jäv och sekretess:

- Jäv för förtroendevalda regleras både i kommunallagen och i förvaltningslagen och avgör hur du ska hantera situationer där du kan anses vara partisk. Jäv för styrelseledamot i aktiebolag regleras i aktiebolagslagen.
- Sekretess regleras i offentlighets- och sekretesslagen, och rör sådant som exempelvis hantering av offentliga handlingar och tystnadsplikt.

Kommunens organisation

Kommunallagen överläter sättet att organisera kommunen i stort sett helt till den enskilda kommunen. I kommunallagen läggs bara den grundläggande organisationsstrukturen fast.

Fullmäktige. Kommunfullmäktige är det beslutande organet som ska ta ställning i alla ärenden där den politiska betydelsen är stor. Det handlar till exempel om budget, skatter, samt mål och riktlinjer för verksamheten. Fullmäktige väljer nämnder och styrelse och kan delegera sin beslutande rätt – dock inte när det gäller principiellt viktiga frågor.

Kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen är det ledande förvaltningsorganet med uppdraget att leda och samordna verksamheten. Styrelsen ska ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet och bereda eller yttra sig över alla frågor som fullmäktige ska fatta beslut om.

Nämnderna. Kommunfullmäktige kan i huvudsak besluta fritt om hur den kommunala nämndorganisationen ska se ut. Undantagen är att det ska finnas en valnämnd som administrerar de allmänna valen och en överförmyndarnämnd (det senare gäller bara om det inte finns någon utsedd överförmyndare).

Målstyrning

Kommunallagen möjliggör en målstyrd modell med resultatuppföljning. Fullmäktige lägger då fast mål som det är nämndernas uppgift att verkställa. Nämnderna ska sedan redovisa till fullmäktige i vilken grad och hur målen uppnåtts. I många kommuner strävar man efter att gå från styrning genom detaljregler och anvisningar för verksamheter och drift, till styrning genom att formulera mål och uppdrag. För att det ska fungera måste de mål som den politiska nivån sätter upp vara tydliga, och de ekonomiska ramarna väl definierade. Det krävs också genomarbetade modeller för utvärdering av målen. Den politiska nivån delegerar sedan till förvaltningen att lägga upp arbetet för att nå målen på bästa sätt.

Det finns många olika modeller för målstyrning och olika kommuner använder olika modeller. För dig som är lokalpolitiker är det viktigt att se till så att styr- och planeringssystem verkligen ger möjlighet till en politisk styrning. Var noga med att följa och utvärdera resultaten.

En del kommuner är organiserade i beställar- och utförarenheter. I en beställarenhet kan det politiska arbetet handla om att hitta sätt att följa upp att det som nämnden eller enheten beställer verkligen levereras.

Kommunala bolag

Många kommuner driver verksamhet i olika typer av bolag. De vanligaste är kommunala bostadsbolag och bolag som rör teknisk verksamhet. Kommunallagen säger bland annat att kommunfullmäktige ska fastställa syftet med bolagen, utse samtliga styrelseledamöter och yttra sig över principiella frågor.

Kommunfullmäktige beslutar

Alla viktiga beslut i kommunen ska fattas av kommunfullmäktige. Viktiga bestämmelser om kommunfullmäktiges organisation och arbetsformer:

- Antalet. Antalet ledamöter och ersättare i fullmäktige fastställs av fullmäktige själv inom vissa ramar som kommunallagen slår fast. Det maximala antalet ledamöter är beroende av antalet invånare i kommunen.

- Partilistor till valsedlar. Partierna sätter upp sina kandidater på valsedeln. Om minst fem procent av partiets röstande i valkretsen kryssat för en viss kandidat, tilldelas den personen partiets första plats i fullmäktige. Om flera kandidater har mer än fem procent av rösterna placeras den med flest kryss först.
- Mandattider. Fullmäktiges ledamöter väljs varje valår i de allmänna valen den andra söndagen i september. De väljs för fyra år och tillträder i hela landet den 1 november, valåret. Stockholm utgör ett undantag, där sker tillträdet istället den 15 oktober.
- Sammanträden. Fullmäktige bestämmer själv när sammanträden ska hållas. Kommunallagen bestämmer dock att budgeten ska fastställas före november månads utgång och att revisionsberättelsen ska behandlas före årets slut. Fullmäktiges sammanträden är alltid offentliga.
- Beslutsförhet. Fullmäktige får fatta beslut om mer än hälften av ledamöterna eller tjänstgörande ersättare är närvarande. Vid behandling av interpellationer kan fullmäktige besluta om lägre närvarokrav.
- Beredning. Normalt ska alla beslut som ska behandlas av fullmäktige vara beredda av den ansvariga nämnden. Kommunstyrelsen ska alltid yttra sig. Fullmäktige kan inrätta särskilda beredningar och som ett led i beredningen också besluta om en folkomröstning eller opinionsundersökning, vars resultat blir rådgivande.
- Initiativ från ledamöter. Varje ledamot kan lägga fram förslag till fullmäktige i form av motioner. De bereds alltid. Man kan också ställa interpellationer och frågor. De ska ta upp kommunala ärenden och riktas till ordförande i nämnd eller fullmäktigeberedning.
- Fullmäktiges val. När fullmäktige väljer en nämnd har partierna rätt till representation i nämnden i förhållande till sin styrka i fullmäktige. Ofta sker en sådan fördelning genom en överenskommelse mellan partierna, men i lagen ges en minoritet rätt att tvinga fram proportionella val.
- Uppgifter. Fullmäktige bestämmer nämndernas ansvarsområden och uppgifter.
- Sammansättning. I kommunstyrelsen ska det finnas minst fem ledamöter. Antalet ersättare bör vara lika stort som antalet ledamöter. Den kommunala tjäns-teman som är förvaltningschef inom nämndens ansvarsområde är inte valbar till nämnden.
- Mandatperioden. Nämndernas mandatperiod fastställs av fullmäktige och är aldrig längre än fullmäktiges mandatperiod. Kommunstyrelsens mandatperiod är fyra år. Normalt tillträder nämnderna 1 januari året efter det allmänna valet. Fullmäktige kan besluta att kommunstyrelsen tillträder snabbare.
- Sammanträden. Nämnderna bestämmer själva när de ska ha sammanträden. Sammanträde ska också hållas när ordföranden anser att det behövs eller då minst en tredjedel av ledamöterna begär det. Utomstående kan kallas till sammanträdet och delta i överläggningarna, men inte i besluten. Företrädare för personalen har rätt att närvara när nämnden behandlar ärenden som rör förhållandet mellan anställda och nämnden.
- Reglementen. Fullmäktige fastställer reglementen för nämnderna där uppgiftsfördelningen och ansvarsområden för nämnden klargörs.

Kommunal ekonomi

Kommunen har tre huvudsakliga inkomstkällor: kommunalskatt, statsbidrag och avgifter. Kommunallagen säger att kommunerna ska ha en god ekonomisk hushållning. Varje år ska en budget upprättas där verksamheten och ekonomin under budgetåret redovisas. Det finns också ett direkt krav på att kommunens budget ska vara i balans. Överstiger utgifterna inkomsterna ett år har kommunen två år på sig att rätta till det. Kommunen har beskattningsrätt, det vill säga rätt att ta ut den kommunalskatt som behövs för att finansiera kommunens verksamhet.

Fullmäktige ska normalt fastställa budget före november månads utgång. Under valåret ska budgeten fastställas av det nyvalda fullmäktige. Finns det särskilda skäl kan fullmäktige nöja sig med att fastställa kommunalskatten i november och resten av budgeten i december.

Styrelser och nämnder förvaltar

Vid sidan av kommunstyrelsen har kommunfullmäktige stor frihet att organisera sin nämndorganisation fritt. I huvudsak gäller samma regler för kommunstyrelsen och de nämnder som inrättas.

Arvoden och ersättningar

Det ideella engagemanget är grundläggande för det kommunpolitiska arbetet, men ersättningar och arvoden kan göra det möjligt att ta ett uppdrag utan inkomstbortfall. Principen är att ingen ska tvingas avstå från ett kommunpolitiskt arbete av ekonomiska skäl. Kommunerna har möjlighet att fatta beslut om ersättning och arvoden för förtroendevalda. Exempel på ersättningar och arvoden som kommunfullmäktige kan fatta beslut om:

- Ersättning för förlorad arbetsförtjänst, inklusive pensions- och semesterförmåner.
- Arvode för uppdraget och ersättning för till exempel resor och telefon.
- Barnomsorg som är nödvändig för att en politiker ska kunna sköta sitt uppdrag.

Fullmäktige fastställer arvoden och ersättningar. Dessa är ofta föremål för granskning i lokalmedia. Det är viktigt att ha en klar och tydlig bild av vilka regler som gäller, och att tänka på att politikerns ersättningar och arvoden betalas av medborgarna. En bra tumregel är att vara återhållsam, och att ta upp frågan till diskussion om du upptäcker att ersättningar fått en olämplig konstruktion.

Kommunrevision

Fullmäktige utser revisorer som granskar verksamheten under mandatperioden. Förtroendevalda revisorer biträds normalt av yrkesrevisorer och har en fristående ställning. Kommunrevisionen granskar all

kommunens verksamhet och prövar om den sköts på ett ändamålsenligt sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen fungerar.

Socialdemokraternas kommunalpolitiska organisation Kommunala gruppen kan samla alla socialdemokratiska företrädare i fullmäktige, kommunstyrelse och nämnder liksom bland andra arbetarekommunens styrelse. Den är inte obligatorisk enligt de socialdemokratiska ramstadgarna och kan vara en stor församling. Normalt sammankallas den för att diskutera övergripande frågor som budget, politiska mål och riktlinjer.

Fullmäktigegruppen samlar partiets ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige. Även andra grupper kan ingå, beroende på de lokala stadgarna. Fullmäktigegruppen förbereder kommunfullmäktiges sammanträden: partiets ställningstaganden likväl som nya initiativ, frågor och interpellationer.

Nämndgruppen har normalt möjlighet att aktualisera en diskussion i fullmäktigegrupp eller kommunal grupp, liksom i arbetarekommunens styrelse om särskilt viktiga och principiella frågor.

Ta reda på mer om din egen kommun

- Hur ser nämndorganisationen ut i din kommun?
- Vilka arbetsuppgifter är frivilliga respektive obligatoriska inom din nämnds verksamhet?
- Hur ser majoritetsförhållandena ut? Är Socialdemokraterna i majoritet eller opposition, och vilka partier samarbetar Socialdemokraterna med?

Relationen mellan politiker, tjänstemän och personal

På papperet är skiljelinjen mellan kommunalpolitiker och de kommunala tjänstemännen enkel: politikerna fattar beslut och utformar politiken, tjänstemännen verkställer och bereder. Men i praktiken är den gränsen oftare svårare att dra.

Ibland kan det kännas som att tjänstemännen har ett övertag i diskussionerna med politikerna, i kraft av sina detaljkunskaper och resurser. Då är det viktigt att kom-

ma ihåg att du är vald att företräda medborgarna i kommunen. Det ska du göra utifrån din förankring i socialdemokratiska värderingar, politiska program och goda sakkunskaper om det du ska fatta beslut om. Du har därför rätt att kräva bra underlag och relevant information från förvaltningens tjänstemän för att kunna fatta rätt beslut. Det är du som måste kunna stå för de beslut du fattar. Som politiker i kommunen kan du inte skylla på någon annan om något inte blir som du tänkt.

Anders Johansson om rollfördelningen mellan politiker och tjänstemän

Som förtroendevald förväntas du både förvalta förtroendet från dina väljare och ta ansvar för till exempel en kommunal budget, med allt vad det innebär av krav på kunskaper. Kanske upplever du ibland att du är helt i händerna på kommunens tjänstemän. Hur undviker du att bli styrd av förvaltningen? Vi resonerade lite med Anders Johansson som är tidigare kommunalråd i Sigtuna kommun, numera VD för A-lotterierna.

– Om du aldrig upplever att rollfördelningen mellan politiken och tjänstemännen är ett problem, då kan du räkna med att du faktiskt har ett problem, säger Anders Johansson.

Förenklat beskriver han ansvarsfördelningen som Vad:et och Hur:et. Politikerna är ansvariga för Vad:et och tjänstemännen för Hur:et. Det låter glasklart men tål, enligt Anders, att påminnas om – om och om igen.

– Hur går det för oss? Gör vi i politiken det vi kommit överens om? Gör ni i förvaltningen det ni ska göra? Jag har lärt mig att avstämning av olika frågor på olika nivåer måste göras i princip dagligen. Både informellt och formellt, berättar Anders.

Han beskriver en politisk fråga i Sigtuna, en kommun som växer snabbt och kraftigt och har ett kapacitetsproblem inom skolor och förskolor. Då gäller det att tänka ett extra varv så att man inte ”rundar” organisationen.

– Det är en typisk fråga där man som politiker vill få fram beslutsunderlagen så snabbt som möjligt och det kliar oerhört i fingrarna att ta saken i egna händer. Men det blir aldrig bra, man måste hejda sig, säger han.

Tidsaspekten som ursäkt för att ”runda” organisatio-

nen. Detalj-kunskap som riskerar gå förlorad, internt förtroende som skadas. Det har man inte råd med i längden. Anders beskriver också en annan klassisk fälla lätt att gå i när frustrationen ger sig till känna.

– Man kanske känner sig osäker på om den högste tjänstemannen kommer fixa fram det man vill ha och så går man istället direkt på någon längre ner i organisa-

Foto: Kombispiel

tionen. Det är heller aldrig bra. Om det känns lockande, då bör man istället fundera på om den högste tjänstemannen kanske behöver bytas ut.

När en kommun fungerar väl går Vad:et och Hur:et hand i hand. Båda sidorna förstår rollfördelningen och gillar den. Den kommunala ekonomin är naturligtvis en röd tråd för alla inblandade. Och kanske är det i jobbet med ekonomin som risken, enligt Anders, är störst att bli förvaltningens fånge – och kanske till och med känna sig lurad.

– Det politiska ledarskapet prövas verkligen när det kommer till budgeten. För det finns inte, vilket det ibland kan verka som, bara en sanning när det handlar om kommunal ekonomi. Som förtroendevald måste du skaffa dig så pass bra kunskap så att du kan ställa många besvärliga följdfrågor, resonerar Anders.

Varje ansvarsfull politiker måste ta ansvar för ekonomin. Men har man kunskapen och självförtroendet att i dialog med tjänstemännen vrida och vända och tillföra nya, andra perspektiv så går det ofta att hitta alternativ till den så kallade ”enda sanningen”. Det säger Anders sig ha lärt sig med åren.

Finns det perioder som är extra knepiga när det kommer till rollfördelningen?

– Kanske inte knepiga, men extra viktiga – absolut. Har man vunnit ett val, oavsett om det är ett förnyat förtroende eller ett helt nytt sådant, så tror jag de sex första månaderna är avgörande. Då gäller det att tydligt berätta för tjänstemannaorganisationen vad målet är och därmed förväntningarna. Hit ska vi. Har ni lusten, kraften och kompetensen som krävs?

Förtroendeuppdraget handlar alltså inte bara om ett förtroende från väljarna. Det handlar också om att skapa förtroende internt. Anders berättar att han har ett stort nätverk inom partiet där erfarenhetsutbyte och rådgivning fungerar väldigt bra.

– Men jag har också haft ett fåtal tjänstemän som jag verkligen litar på. Det tror jag är nödvändigt. Det kräver lite mod men ofta behöver du testa också känsliga frågor med de som sitter på expertkunskaperna. Om vi skulle göra så här, vad skulle hända då? Som kommunalråd är du ensam i beslutsfattandet, du behöver den tillit internt som gör att du kan bolla förslag utan att de blir en nyhet på stan, säger han.

Anders fem tips i kontakten med kommunens tjänstemän:

1. Ha alltid fokus på att du är väljarnas företrädare och därmed har en mycket viktig demokratisk uppgift i att utgöra ”folkets röst”.
2. Sätt alltid människan före systemet. Byråkratin eller organisationen är till för att hjälpa de förtroendevalda att serva medborgarna – inte tvärtom.
3. Ta med partiets lokala program in i kommunhuset och gör det till kommunens politiska inriktning.
4. Tala inte maktspråk till tjänstemännen i onödan, men om det verkligen behövs får du slå näven i bordet och göra klart vem det är som bestämmer.
5. Se möjligheterna – inte hindren! Det finns aldrig bara en sanning. Ställ följdfrågor och hitta nya angreppssätt på frågeställningar. Efterfråga fler alternativ till beslut i beslutsunderlagen.

Kontakt med personalen

Som kommunpolitiker är det naturligt att hålla kontakten och föra diskussionerna med förvaltningschefen. Det är förvaltningschefen som har ansvaret för förvaltningen, som lägger upp det dagliga arbetet efter politiska direktiv, mål och riktlinjer.

Därför bör politiker normalt ”gå tjänstemannavägen”, alltså gå via förvaltningschefen för att få underlag och uppgifter om verksamheten. Det är sedan förvaltningschefens sak att fördela arbetet med att ta fram den information som efterfrågas.

Lokalpolitiker har ett övergripande arbetsgivaransvar och arbetsmiljöansvar, men ska aldrig ta över rollen som arbetsledare. Det är därför viktigt att hålla på gränsen mellan politiker och tjänstemän.

Det innebär inte att det inte går att ha direktkontakt med övrig personal. Tvärtom är det viktigt att ha nära kontakt med de verksamheter som drivs inom nämndens ansvarsområde område och med de människor som verkar där, av flera skäl. Politiker behöver en bred och väl förankrad bild av hur verksamheten fungerar i

vardagen. Att bara få information via förvaltningschefen är inte tillräckligt. Då är risken stor att informationen filtreras och att bilden av verksamheten kan bli snedvriden. En dialog med personal och fackligt förtroendevalda ger ett bredare underlag och mer kunskap inför besluten.

Särskilt viktig är kontakten med den personal som har direktkontakt med brukarna, till exempel med pedagoger på förskolan, lärarna i skolan och personalen inom äldreården. De märker snabbast vilka konsekvenser ett beslut får i den dagliga verksamheten och känner till brukarnas behov och synpunkter bäst. Eftersom det ibland uppstår oväntade sidoeffekter av genomförda beslut är det viktigt att vara lyhörd och ta fasta på signaler om att beslutet fått negativa konsekvenser i verksamheten.

Kontakten med personalen är också viktig för att visa att vi sätter värde på deras arbete och idéer, erfarenheter och engagemang. Vi kan visa att vi vill basera våra beslut på ett fylligt underlag och inte bara förlita oss på förvaltningsledningens uppgifter. De anställda i kommun och landsting är dessutom ofta en viktig väljargrupp för Socialdemokraterna.

Diskussionsfrågor

- Tror du det är lättare eller svårare att hantera relationen till kommunens tjänstemän om Socialdemokraterna sitter i majoritet eller i opposition? Varför det?
- Har du upplevt situationer där beslutsunderlaget från förvaltningen saknat viktig information? Hur hantarede du det?
- Hur upplever förvaltningschefen relationen till din nämndgrupp?
- Till dig som är nyvald lokalpolitiker: Hur ser modellen för styrning och uppföljning ut i din kommun?
- Till dig som är erfaren lokalpolitiker: Fungerar modellen för styrning och uppföljning bra? Är den ett verktyg för politik eller känns den mest som ett hinder för politik? Om du inte tycker att modellen fungerar bra, vad tycker du borde utvecklas?
- Hur ser systemet för medborgarkontakter ut i din kommun? Får du återkoppling kring vilka frågor som kommer upp där? Vad gör ni i nämndgruppen med de synpunkterna?

Planera arbetet i nämndgruppen

Ett strategiskt arbetssätt tillsammans med dina partivänner i nämndgruppen eller styrelsen är en avgörande förutsättning för att ni på bästa sätt ska förvalta det förtroende ni fått av väljarna. Därför kan det vara klokt att tillsammans tänka igenom hur ni vill arbeta som grupp och hur ni vill vara mot varandra. Det här avsnittet kan fungera som planeringsverktyg för gruppen.

Att tänka igenom hur ni vill arbeta som grupp kan handla om praktiska förhållanden som att hitta arbetsformer, sammanträdestider och arbetsförhållanden som är vettiga och skraddarsyddade för er som finns i gruppen. Självklart är också att sprida arbetsuppgifterna inom gruppen så att ni alla tas i anspråk och utvecklas.

Det kan också handla om hur ni är som individer och hur ni bäst ger varandra stöd. Lägg tid på att lära känna varandras personliga utgångspunkter för det politiska engagemanget. Det ger större förståelse när det är motigt, när ni behöver ge varandra stöd och kan dessutom spela stor roll för er samlade politiska kraft. När ni kartlagt gruppens styrkor och svagheter kan ni gemensamt peka ut utvecklingsområden där ni behöver komplettera med nya kunskaper och erfarenheter.

Som grupp är det också klokt att tidigt resonera kring dilemmat som finns i konflikten mellan gruppens enighet och personligt svängrum för var och en som förtroendevald. Många Socialdemokrater är skolade i

en syn där vi i första hand ser oss som representanter för partiet. Individerna har en undanskymd roll och enigheten inom gruppen, inom partiet, sätts främst. Och det finns goda argument för ett sådant synsätt, tillsammans är vi starkare.

Ska vi bryta den anonymitet som allt för ofta präglar avståndet mellan väljare och valda så måste vi vara beredda att visa att politiker är människor av kött och blod, som lever i samma verklighet som människor gör mest. Vi måste som förtroendevalda vara beredda att stå för en egen profil, och på att synas och höras i debatten.

Sammantaget behöver ni resonera kring hur avvägningen mellan enighet och personligt svängrum ska se ut i er grupp. Det är också klokt att i förväg fundera igenom hur ni gör när ni inte kommer överens.

Här är praxis tydlig – när beslut fattats i gruppen företräder alla gruppens representanter majoritetens uppfattning i de beslutande församlingarna. För att ett sådant förhållningssätt ska vara hållbart krävs att diskussionen som leder fram till gruppens beslut är demokratisk och ger alla i gruppen en verklig möjlighet att påverka. Därför är det viktigt att ni är överens i gruppen om hur era processer fram till beslut ska se ut.

Att arbeta strategiskt

Ett strategiskt arbetssätt handlar både om hur ni arbetar tillsammans, och om er samlade kunskap om den verklighet ni har att förändra. Helt enkelt om er samlade syn på det sakpolitiska område ni har ansvar för tillsammans.

För att använda ert gemensamma engagemang och förtroende på bästa sätt behöver ni formulera en målbild för ert ansvarsområde. Och för att göra det behöver ni börja med att forma en gemensam bild av verkligheten så som den ser ut i dag. Ni måste helt enkelt veta var ni är och vart ni ska för att kunna avgöra hur ni ska ta er dit.

Det finns en rad bra källor för att få underlag till en genomarbetad analys. Underlag kan till exempel hämtas från kommunens tjänstemän, SCB (scb.se) och Sveriges kommuner och landsting (skl.se). Ni

kan också samla kunskap genom studiebesök, öppna möten, hearings med forskare och andra kunniga personer, dörrknackningar och samtal på torget.

Planeringsfrågor

- Hur ser verkligheten på ert område ut?
- Hur vill ni att den ska se ut? Vilka är era mål?
- Vad krävs för att ni ska nå dem? Vilka är era resurser och möjligheter?
- Hur ser den politiska diskussionen ut på ert område?
- Vilka vänner kan ni ha på resan? Hur närmar ni er dem?
- Vilket motstånd kommer ni möta? Hur ska ni hantera det?
- Sammanfatta er kartläggning och analys i en kortfattad politiska berättelse som beskriver:
 1. Hur ni ser på verkligheten.
 2. Vilka mål ni har.
 3. Hur ni vill nå målen.
 4. Hur detta skiljer sig från andra partier.

Tre knep för ett strategiskt förhållningssätt

Många lokalpolitiker upplever att de aldrig får tid till det långsiktiga. Att de alltid är uppslukade av det dagliga och mest akuta. Här följer några enkla knep att använda för att hålla i strävan mot målet.

Schemalägg långsiktigheten:

- Schemalägg de långsiktiga frågorna först på era möten – låt inte brandkårssläckningarna ta över allt.
- Gör en ruff etappindelning av mandatperioden med olika teman som förstärker er berättelse. Kanske ett tema i halvåret?
- Tänk igenom varje etapp i termer av politiskt innehåll, tänkbara aktiviteter, nya nätverk och andra insatser.

Använd varje tillfälle maximalt:

- Tänk igenom varje ny aktivitet i tre faser:
 1. Vad kan göras före aktiviteten för att sätta rätt fråga i fokus och locka rätt målgrupper?
 2. Vad kan göras under aktiviteten för att få maximalt genomslag?
 3. Vad kan göras efter aktiviteten för att bekräfta budskapet och hålla i de nätverk som aktiviteten skapar?

- Tänk igenom hur ni kan nyttja alla de metoder och kanaler ni redan använder Facebook, Twitter, bloggar, nyhetsbrev, debatter, torgmöten, fackklubbsmöten på jobbet, andra föreningsmöten, föräldramöten i skolan, korvförsäljningen vid idrottsplatsen och så vidare.

Ta hjälp av andra och varandra:

- Använd händelser och aktiviteter i omvärlden till er fördel – för att nå människor eller för att händelserna och aktiviteterna sätter rätt fråga på dagordningen. Gör en lista med heta datum.
- Bjud in nya vänner som tycker som ni att vara med och göra jobbet. Bygg nätverken strategiskt – tänk före, under och efter. Skapa strukturer som är hållbara.
- Sist och kanske viktigast: Var noga med den interna informationen – se till att alla inblandade är väl uppdaterade på vad ni ska göra och hur det ska gå till. Styrkan i att vara många som bär fram samma berättelse är oslagbar.

Planera personalkontakter och verksamhetsbesök

Kontakterna med verksamheterna kräver planering och arbetsfördelning, särskilt om det är en större förvaltning. En viktig utgångspunkt är att besöken och kontakten med personalen inte bara bör ske under ett valår, utan ingå som ett led i arbetet varje år.

Några steg i kontakterna:

Kartlägg alla arbetsplatser eller verksamheter inom förvaltningen. Hur många arbetar på respektive ställe? Vilka fackliga organisationer finns? Vilka kan fungera som kontaktpersoner?

Sätt upp mål för kontakterna, till exempel att alla arbetsplatser ska besökas en gång per år.

Boka in studiebesök. Se till att det inte blir för stressat – det ska finnas tid att följa med verksamheten och prata med personalen. Nöj dig inte med att svepa genom lokalerna och bara prata med avdelningschefen.

Tänk igenom det politiska budskapet. I första hand handlar varje besök om att lära och fråga, men ibland vill personalen också fråga vad du som politiker vill. Därför är det bra att tänka igenom budskapet och kortfattat kunna förklara Socialdemokraternas politik på området.

Varför inte jobba med personalen en eller ett par arbetsdagar? Det ger en god inblick och förståelse att arbeta på dagis, i gatukontorets arbetslag eller i hemtjänsten en arbetsdag.

Fördela arbetet mellan alla i gruppen.

Ett komplement till studiebesöken kan vara att arrangera tematräffar och bjuda in berörda personalgrupper till diskussioner.

Diskussionsfrågor

- Är du nöjd med hur du fördelar den tid du lägger på ditt politiska uppdrag? Blir det tillräckligt mycket tid för det långsiktiga arbetet?
- Fungerar kopplingen mellan nämndgrupp, fullmäktigegrupp och arbetarekommun bra? Får du som nämndledamot information om vad som händer i övriga delar av kommunpolitiken? Efterfrågar du den informationen själv?

Några dilemma

Foto: Ida Borg

I majoritet och opposition på olika politiska nivåer

Det är inte ovanligt att Socialdemokraterna är i både majoritet och opposition samtidigt, på olika politiska nivåer. Partiet kan vara i opposition i kommunen, sitta i majoritet i landstinget och i opposition i riksdagen. Oavsett hur konstellationen ser ut på de tre olika nivåerna är det angeläget att ha en fungerande kommunikation med väljarna där det går att vara tydlig med vem som bär ansvar för vad. Problemen som annars uppstår märks kanske tydligast när vi är i majoritet på kommun- och landstingsnivå men i opposition i riksdagen. Centrala beslut som tas av regeringen kan

då få negativa konsekvenser för kommuner och landsting där Socialdemokraterna har majoritet. Det är då viktigt att vi inte uppfattas ha ansvar för eventuella försämringar på lokal nivå som är en konsekvens av politiska beslut som fattats av en borgerlig regering.

Att ha ansvar för arbetsvillkoren i offentlig sektor

Hur ska man som lokalpolitiker i ett arbetarparti som Socialdemokraterna se på sitt ansvar för bra arbetsvillkor för anställda i offentlig sektor? Det kan vara svårt att förverkliga den socialdemokratiska ambitionen att verka för goda arbetsvillkor och bra arbetsmiljö med

en ansträngd budget. Den utmaningen brottas många lokalpolitiker med. Flera partikongresser har till exempel fattat beslut om att erbjuda sommarjobb till alla unga, men det har många gånger varit svårt att genom-

föra detta i praktiken ute i kommunerna. Men det går. På senare år har vi till exempel sett kommuner som Nynäshamn lyckas förverkliga det målet.

Diskussionsfrågor

- Finns det en risk för att medborgarna kan tycka att lokalpolitiker "skyller ifrån sig", om man tydliggör konsekvenserna som den nationella politiken har i kommunen eller landstinget?
- Hur ska man se på de principbeslut som fattats på partikongresser om exempelvis rätt till heltid i offentlig sektor? Är de visioner, eller har alla socialdemokratiska lokalpolitiker till uppgift att genomföra besluten när de kommer i majoritetsställning?
- Hur förhåller sig partibeslut på nationell nivå om kommunpolitik, till det kommunala självstyret? Finns det en konflikt?
- Några kommuner som har lyckats erbjuda all personal rätt till heltidsjobb har gjort det genom att införa delade turer på schemat. (Delade turer innebär att personalen jobbar på förmiddagen, är ledig några timmar mitt på dagen och sedan kommer tillbaka och jobbar på kvällen.) Är det i praktiken bara möjligt att förbättra arbetsvillkoren i offentlig sektor om det kan ske utan ökade kostnader?
- Har Socialdemokraterna ett ansvar för de låga lönerna i kvinnodominerade yrken i offentlig sektor?
- Har politiken ett ansvar även för arbetsvillkoren för anställda i företag ingår i upphandlingar?
- Hur kan goda exempel på socialdemokratisk kommunpolitik delas med fler? Finns det lokala nätverk för kommunpolitiker där man kan utbyta erfarenheter och inspirera varandra?

I opposition

Det här avsnittet riktar sig särskilt till dig som har lokalpolitiska uppdrag där Socialdemokraterna är i opposition.

De flesta som är politiskt engagerade är det för att de vill vara med och förändra samhället till det bättre. Därför säger det nästan sig självt att de flesta hellre skulle vilja vara i politisk majoritet än i opposition, eftersom möjligheterna att genomföra den egna politiken är högst begränsad i opposition. Men oppositionsarbetet är också viktigt, inte minst för att det har en viktig demokratisk funktion. Oppositionen granskar majoritetens arbete och kan dessutom vara konstruktiv med förslag och idéer som förbättrar eller lindrar effekterna av majoritetens politik. Det är en viktig del av den representativa demokratin.

Alla socialdemokrater som sitter i riksdag, landsting och kommunfullmäktige är valda direkt av medborgarna. Vi har fått mandatet för att väljarna har gett oss sitt förtroende och stödjer vår politik. Vi kan inte som i en majoritet driva vår politik, men det förväntas att vi granskar majoriteten, försöker påverka deras beslut och skapa opinion bland medborgarna för ”våra” frågor.

Vi ska vara ett parti i människors vardag, lyssna och ha ambitioner för framtiden både med utformningen av politikens innehåll och vinna kommande val.

För att ha en chans att vinna val eller få ett inflytande på det politiska arbetet krävs en medveten och väl-

organiserad oppositionspolitik. Ett passivt politiskt arbete i opposition leder knappast till några valsegrar. Oppositionsarbetet är med andra ord oerhört viktigt och något mer än att skriva reservationer och särskilda yttranden. Även om det också är viktigt.

Metoder för oppositionsarbete

Hur oppositionsarbetet ska se ut är inte alltid givet eftersom det också beror på hur majoriteten ser ut och arbetar. Här är två exempel på vägval som kan vara aktuella att fundera omkring. Vilken ”oppositionsmetod” passar bäst?

- Ett mer samarbetsorienterat oppositionsarbete i kontakten med majoriteten i syfte att försöka påverka majoritetens arbete och få ett inflytande på besluten så att det blir så bra beslut som möjligt utifrån våra idéer och värderingar.
- Ett mer ”passivt” oppositionsarbete när det gäller kontakten med majoriteten som är mer inriktad på att presentera egna förslag och på så sätt tydliggöra skillnaderna i politiken och ge majoriteten det fulla ansvaret för sin politik.

Vilken väg man väljer beror på de lokala omständigheterna. Här är några exempel på frågor som kan ha betydelse för vägvalet:

- Är det en stor eller liten kommun?
- Hur starkt stöd har Socialdemokraterna?
- Hur fungerar majoriteten – hur pass enig är den? Det

kan vara lättare att nå kompromisser över blockgränsen om det finns inre splittringar hos majoriteten.

- Är majoriteten intresserade av vad oppositionen tycker och hur pass välvilliga är de i kontakten med oppositionen?
- Har Socialdemokraterna förlorat det senaste valet och har goda chanser att komma tillbaka till majoritet i nästa val?

Oppositionens roll och positionen som oppositionsråd är inte alltid enkel. Det tidigare oppositionsrådet i Solna, Johanna Graf, uttrycker det så här:

– Jag kallar det för oppositionspolitikens dilemma. Antingen är man emot hela tiden eller kommer med konstruktiva förslag, som i och för sig till en början inte går igenom utan dyker upp senare, och presenteras då som majoritetens förslag. Det går också att sitta med armarna i kors och se på när majoriteten styr eller vara med och mildra effekterna av skadorna. En annan risk är att oppositionspolitikern lätt hamnar i en situation där man litar sig med fienden. Till slut orkar man kanske inte protestera och kriga hela tiden mot sina arbetskompisar.

När majoriteten tar våra förslag och presenterar som sina egna

Det finns många exempel där Socialdemokraterna i opposition upplever att majoriteten inte är lyhörd och intresserad av oppositionens synpunkter och förslag men där majoriteten, efter en tid, presenterar de socialdemokratiska förslagen som egna. Det händer också att majoriteten efter opinion från medborgarna väljer att lyssna och ändra sitt ursprungsförslag. Även om det är vårt ursprungsförslag och det är vi som startat opinionen bland medborgarna är det ofta majoriteten som vinner sympati när de visar sig vara beredda att ändra sig och följa opinionen. Väljarna vill se praktiska, konkreta och snabba resultat i de vardagspolitiska frågor som de är berörda och beroende av.

Det är naturligtvis positivt att våra förslag förverkligas men det är också angeläget att medborgarna får en insyn i hur det politiska arbetet och spelet går till. Därför är kommunikationen mellan vårt parti och medborgarna viktig. Vi måste se till att medborgarna får höra

vår version av hur politiska beslut kommit till. Det är ett kommunikationsarbete som vi själva måste ta ansvar för.

Oppositionsarbete i starka borgerliga kommuner

I en del kommuner är Socialdemokraterna ett litet parti, och har kanske bara en enda plats i de olika nämnderna. Att då bedriva meningsfull oppositionspolitik är en stor utmaning.

För det första är det tufft att vara ensam socialdemokrat i en nämnd och för det andra innebär det ett omfattande arbete att ensam vara den som ska granska majoriteten och samtidigt bedriva en tydlig och offensiv socialdemokratisk politik för framtiden.

För att underlätta arbetet kan det vara klokt att samarbeta med socialdemokrater i andra kommuner, som också är i opposition. Det är ju onödigt att uppfinna hjulet om och om igen i varje kommun. Ta tillvara på goda idéer och exempel i oppositionsarbetet, dela med er av erfarenheter och samarbeta över kommungränserna. Det kan till exempel handla om att starta ett nätverk mellan oppositionskommunerna i partidistriktet.

I Avesta belönades medvetet oppositionsarbete av väljarna

Avesta kommun är ett exempel på en kommun där Socialdemokraterna tack vare ett gott oppositionsarbete återtog makten valet år 2006 efter att ha förlorat valet år 2002 efter 80-årigt obrutet maktinnehav. Valförlusten blev en chock men tiden i opposition använde partiet till att jobba med sin självbild och förändra sin attityd till bland annat väljarna och samarbetspartier.

I Aktuellt i Politiken juli år 2007 beskrivs deras arbete så här:

– Vi har blivit mer ödmjuka, vi lyssnar mer nu, säger kommunalrådet Agneta Thörnqvist.

Socialdemokraterna i Avesta är i dag mer ödmjuka, jobbar mer metodiskt med väljarkontakter och internt hissas heta frågor snabbare än tidigare till medlemmarna.

– Det var lite chockartat i början, vi visste egentligen

inte hur det var att vara i opposition. Ingenting som vi gjorde eller ville i kommunen blev det beslut på, utan vi blev nedröstade hela tiden. Det var väldigt frustrerande och vi kände att vi måste ut och träffa folk och jobba på ett annat sätt, säger Agneta Thörnqvist.

Avesta tog kontakt med socialdemokraterna i Timrå, som tidigare genomgått en liknande process. De berättade om ”vikten av att ha roligt, bejaka förändringar, reda ut interna konflikter, söka upp väljarna och bedriva valrörelse året runt”. Som en del i förändringsarbetet delade Socialdemokraterna i Avesta dessutom ut en enkät där medlemmar, fackliga och allmänheten fick berätta hur de uppfattade Socialdemokraterna i staden. Enkäten låg tillsammans med valanalysen till grund för förändringsarbetet.

– Vi hade blivit för självsäkra. Vi upplevdes som byråkrater som förvaltade och var lite nonchalanta. Vi upplevdes inte som ödmjuka, säger Agneta Thörnqvist.

Socialdemokraterna i Avesta genomförde flera konferenser och ett framtidsprogram, Ett bättre Avesta 2007, arbetades fram. Även om Socialdemokraterna i Avesta hamnade i medieskuggan när man nu var i opposition så valde man, att som i Timrå, att arbeta med utåtriktade aktiviteter och utveckla kontakterna med medborgarna.

– Vi är ute på staden och grillar korv till ungdomar när det är speciella aktiviteter – sossekorv har blivit ett begrepp bland ungdomar, säger Agneta Thörnqvist. Vi har blivit mer ödmjuka, det säger också Miljöpartiet. De säger också att det är mycket lättare att samarbeta med oss nu. Man får inte vara så prestigefylld. Du kan lyssna på andras åsikter och kompromissa istället för att köra på med den egna linjen. Nu när vi är vid makten igen känner jag att jag inte till varje pris kan säga nej till allt som oppositionen kommer med. De kan komma med väldigt bra förslag som vi inte har tänkt på, då tycker jag det är okej att ta upp det och rösta igenom det.

– Tidigare hade vi sagt nej till allt som de kom upp med, även om det hade varit bra. Det kanske var något som vi själva hade kommit på, men om de sa det först så sa vi nej till det. Så styrde vi ibland förut och så kan man inte hålla på. De kan faktiskt ha bra idéer – ibland.

För Avesta är det medlemsvärvning och utveckling av den egna organisationen det som står högst upp på agendan. En välfungerande organisation och inplanerade aktiviteter är A och O i en valrörelse, som pågår hela tiden.

Diskussionsfrågor

- Vilken oppositionsstrategi tycker du verkar bäst – att försöka kompromissa med majoriteten för att mildra de negativa konsekvenserna av deras politik, eller att tydliggöra skillnaderna mellan opposition och majoritet? Går det att använda båda strategierna?
- Vad innebär ”en valrörelse som pågår hela tiden”?
- Vilka utmaningar möter Socialdemokraterna i din kommun i oppositionsarbetet?

Mediearbetet

Foto: Anders Löwdin

Det är klokt att ta sig tid för att tänka igenom kommunikation via media så att det politiska budskapet når ut till medborgarna, men också så att tid och resurser används på bästa sätt. Det är dessutom bra att länka samman mediearbetet som rör nämndens ansvarsområde med de kommunikationsstrategier och planer som arbetarekommunen har för partiets samlade kommunikation med människor i din kommun.

Kontakten med media är en viktig del av det lokalpolitiska arbetet. Här är några tips om hur du hanterar journalister, och skriver slagkraftiga texter.

Vem gör vad?

Det politiska budskapet har bäst chans att nå fram till människor om alla som uttalar sig i en fråga drar åt samma håll. Motstridiga budskap skapar förvirring, medan samstämmiga budskap ger större genomslagskraft. Har du och de andra nämndledamöterna pratat ihop er om hur kontakterna med media ska gå till? Om inte, kan det vara en bra idé. Skriver ni insändare eller debattartiklar gemensamt? Hur stämmer ni av att budskapet ligger i linje med de beslut som fattats? Vem tar intervjuer med journalister? När alla vet vem som gör vad, minskar dessutom risken för onödigt dubbelarbete.

Checklista vid intervjuer med journalister

Ett bra intervjuresultat kräver träning och förberedelser. Här följer en checklista som kanske kan vara till hjälp i en intervjusituation.

Före intervjun:

- Vem är journalisten och vilken redaktion kommer hen från?
- Vilket är syftet med intervjun?
- Är du den enda som intervjuas? Det är särskilt intressant att veta om något från ett annat politiskt läger också ska kommentera frågan.
- Du har alltid möjlighet att be att få återkomma inom en kort stund om en journalist ringer. Det ger dig en chans att samla tankarna.
- Förbered dig väl.
- Ta reda på bakgrundsinformation – därför vill journalisten ses, detta vill jag få sagt, skriv ner stödord/punkter, gör eventuellt en provintervju med en kollega eller partivän.
- Föreslå gärna en plats för intervjun där du känner dig bekväm.
- Respektera journalistens roll.
- Överskatta inte journalisten förkunskaper.

Under intervjun:

- Var dig själv.
- Ljug aldrig, spekulera inte.
- Var aktiv, lyssna noga.
- Sätt punkt själv. Känn dig inte ansvarig för tystnaden om sådan uppstår.
- Håll dig till huvudbudskapet = detta vill jag få sagt.
- Använd vardagligt språk. Prata ungefär som om du skulle berätta om saken för en släkting som inte var insatt i frågan. Då formulerar man sig ofta tydligt, trevligt och pedagogiskt.
- Att säga ”Hur menar du då?” är ett bra sätt att få ett förtydligande.
- Våga säga ”Jag vet inte, men jag kan ta reda på det.”
- Säg inte ”Inga kommentarer. Tänk ut ett annat svar i förväg om du tror att du får en fråga du inte vill svara på.
- Upprepa inte negativt laddade frågor.
- Bjud på kunskap.
- Låt dig inte provoceras.
- Tala aldrig illa om en politisk motståndare.

- Du kan aldrig räkna med att kunna säga något i förtroende till en journalist. Allt du säger ska kunna sändas i tv.
- Slappna inte av för tidigt, sista intrycket är lika viktigt som första. Småpratet på väg ut genom dörren kan också bli ett citat.

Efter intervjun:

- Be att få läsa de citat som journalisten tänker använda om det känns befogat. Ställ den frågan redan före intervjun.
- Respektera journalistens deadline, och återkom i god tid före deadline.

Missnöjd med slutresultatet?:

- Små allmänna fel: Se till att vara bättre nästa gång.
- Små fel i dina citat: Är det viktigt, kontakta journalisten om ni fick en bra relation. Om inte – bry dig inte om det.
- Stora fel i hela reportaget: Kontakta redaktören.

Skrivtips

I många sammanhang krävs det att du själv skriver texten du vill nå igenom med. Här är några skrivtips som du förhoppningsvis kan ha glädje av om du skriver en insändare, en debattartikel, ett anförande, en statusuppdatering, en tweet eller en bloggpost.

Poängen. Varför skriver du, för vem och vad vill du säga? Om du inte själv vet vad du vill förmedla med din text är det troligt att inte heller läsaren begriper vad du vill ha sagt. Våga välja vinkel. Lyft poängen tidigt i texten.

Läs på. Att skriva är att förmedla kunskap. Inte ens den bästa skribent kan skriva en bra text utan att veta tillräckligt om ämnet.

Fånga läsaren snabbt. Lägg mest krut på en bra inledning. Det är dina första rader som avgör om din text blir läst.

Variera dig. Variera ordval och meningsbyggnad. Växla korta och långa meningar, korta och långa ord. En bra utgångspunkt är max en tanke per mening.

Läs texten högt. Ta dig tid att läsa din text högt, det

är ett bra sätt att få koll på att texten hänger ihop, och att meningarna flyter bra. Om du kommer av dig eller stakar dig när du läser är det ett tecken på ett problem i texten. Att skriva är hårt arbete, men att läsa sådant som är illa skrivet är ännu hårdare.

Läs varandras texter. Låt någon läsa din text och ge respons. Det är ett bra sätt att få veta om din poäng framgår tydligt och om det råkat bli någon tankelucka i texten.

Foto: Björn Nordqvist

Diskussionsfrågor

- Vilka erfarenheter har du av att nå ut med politik i media?
- Hur skulle du vilja arbeta för att nå ut genom press och media?
- Vilka lokaltidningar och lokalradiostationer finns i ditt område?
- Hur skulle du göra om du hade ett nyhetstips till en journalist?
- Har du blivit intervjuad av en journalist? Om du har det, hur kändes det, och vad tyckte du om resultatet av intervjun?

Sociala medier

Mötet mellan människor är demokratins livskraft och motorn i vårt parti. Klassiska mötesplatser och mötesformer lever vidare sida vid sida med nya, ofta digitala möten. Inte sällan krockar de effektivt i varandra. Nätburen kommunikation via till exempel epost eller sociala medier, används för att mobilisera deltagare och informera om en klassisk folkrörelseaktivitet som ett torgmöte, en dörrknackning eller ett seminarium.

I sociala medier som Facebook, bloggar och Twitter går det snabbt och lätt att ha direktkontakt med många väljare och partikamrater. De sociala medierna är mer interaktiva än traditionella medier – läsarna kan reagera, kommentera och själva sprida det du skriver vidare i sina egna nätverk. De sociala medierna är också snabbare än traditionella medier. Många läsare förväntar sig snabb återkoppling om de skriver kommentarer till ett blogginlägg, eller skriver till dig på Twitter eller Facebook.

Facebook

Många använder nätverkssajten Facebook för att interagera med familj och vänner. Facebook kan också vara ett utmärkt verktyg för en förtroendevald politiker. Här är några tips.

Om du vill kunna skilja dina kontakter som förtroendevald från dina privata vänner på Facebook kan du skapa listor där du grupperar dina kontakter. Till

exempel listor för familjen, nära vänner, och Socialdemokraterna. När du har skapat listorna kan du sedan välja om en statusuppdatering ska vara synliga för alla dina kontakter, eller enbart för vänner eller kontakter i en viss lista. Så här skapar du en lista:

1. När du loggat in på Facebook, gå till <https://www.facebook.com/bookmarks/lists>
2. Skapa en lista som heter "Socialdemokraterna", "Mina jobbkontakter" eller dylikt.
3. Lägg till kontakter eller vänner i listan.

Tänk på att även om du gör särskilda listor så kan information som du delar med dig på Facebook bli offentlig. Tänk på hur mycket och vad du vill dela med dig av. Sociala medier är relativt offentliga forum.

Skriv alltid dina inlägg själv eller gör det tydligt om det är någon annan som skriver på din sida.

Det finns mycket mer man kan lära sig om Facebook. Titta gärna på deras sidor med information om exempelvis sidor, eller "pages": <http://www.facebook.com/help/pages>

Tänk även på att aldrig logga in med ditt Facebookkonto på en app eller annan sajt som du inte litar på. Det kan vara oseriösa sajter som vill komma åt ditt Facebookkonto.

Bloggar

Att driva en blogg är inte särskilt tidskrävande eller behöver i alla fall inte vara det och det är mestadels roligt. Det kostar inga pengar, man lär sig mycket och dessutom når man ut till folk. Fördelarna är många.

Att lära sig att blogga är en pågående process, men här hittar du några nyttiga tips. Det handlar om hur man startar en blogg, hur man länkar, och hur man berättar för andra att man har skrivit något på bloggen.

Hur man kommer igång

Det första du behöver göra är att välja ett bloggverktyg och registrera bloggen. Det finns en uppsjö av olika bloggverktyg de flesta är gratis. De två vanligaste är de enda som rekommenderas här: Blogger och Wordpress.

Blogger är det lättaste att komma igång med. Upplägget är beskuret på allt som kan vara krångligt. I gengäld blir också de mer avancerade sakerna svårare att göra. Blogger ägs dock av Google, och får därför bättre placering vid sökningar på Google. Har du ett Google-konto sedan tidigare (till exempel om du använder gmail) är det bara att besöka blogger.com. Annars får du skapa ett nytt Googlekonto. Det går på nolltid.

Wordpress är lite krångligare inledningsvis, men vid de mer avancerade grejerna fungerar det bättre. Besök wordpress.com och skaffa ett konto.

Kom ihåg att det går att byta från den ena bloggverktyget till den andra när man känner för det, men måste man byta adress tar det ett tag innan sökmotorernas spindlar hittar bloggen igen. Det kan förvirra Google ett tag framöver.

Skriv om det du brinner för

En bra tumregel är att blogga om saker som engagerar en själv. Engagemang smittar av sig på texten som blir roligare att läsa. Var inte rädd för att skriva korta inlägg, det är bara bra. Använd gärna bilder i inläggen. Du kan skriva nyhetsbaserat, alltså kommentera en nyhetshändelse, du kan berätta om beslut ni har fattat, eller om ett verksamhetsbesök du gjort. Skriv gärna personligt, men fundera på hur privat du vill vara.

Länkar är viktigt

Att länka till andra är det bästa sättet att uppmärksamma omgivningen på att bloggen existerar. Länka mycket till andra bloggar. En bra tumregel är att lägga lika mycket tid på att hitta länkar till ett inlägg och skapa länkarna som du lägger på att skriva texten till inlägget. Inom kort kommer du upptäcka att det finns en grupp andra bloggar som gärna länkar tillbaka vårda dessa kontakter väl.

Att länka är enkelt. Väl inne i funktionen för att skriva inlägget markera den text du vill ska länka, tryck på den lilla länksymbolen och knappa in adressen i det fönster som dyker upp.

Nyttiga tips:

- När du länkar till ett blogginlägg, skriv några ord om vad det handlar om eller varför det är läsvärt. Det är både läsarservice och vårdar relationerna med bloggen ifråga.
- Länka hellre för mycket än för lite, men se till att det du länkar till är relevant för inlägget. Annars känner sig läsarna bedragna och du får dåligt rykte.

Twitter

Twitter är en mikroblogg där du skriver statusrader som får vara maximalt 140 tecken långa. En viktig skillnad mot Facebook är att alla kan se allt som skrivs på Twitter, inte bara de personer som du själv lagt till i ditt nätverk. Twitter är också en bra kanal för snabb omvärldsbevakning.

Twitter är som ett offentligt digitalt torg där alla som har ett Twitterkonto kan delta. Ödmjukhet och öppenhet är egentligen hela syftet med Twitter. Var trevlig och social. Interagera med människor, bli inte en megafon som bara ägnar sig åt att basunera ut sina egna åsikter. Skriver någon till dig så svara. Följer någon dig så följ tillbaka. Upprepar någon din tweet (detta kallas retweeta eller RT), så tacka för det.

Man kan favorisera, upprepa och citera tweets. Använd därför inte alla 140 tecken. Det är bra om hela din "tweet" syns om någon skulle retweeta dig.

Twitter går snabbt. Ditt inlägg kan lätt försvinna i

Leif Pagrotsky om sociala medier

pagrotsky.tumblr.com

twitter.com/leifpagrotsky

facebook.com/people/Leif-Pagrotsky

Som förtroendevald är tid ofta en bristvara. Samtidigt är utbudet av kommunikationskanaler med sympatisörer och väljare nästintill oändligt, inte minst via sociala medier. Vad fyller närvaron i sociala medier för funktion och finns det några knep? Vi resonerade lite om detta med Leif Pagrotsky, tidigare riksdagsledamot från Göteborg och suppleant i Socialdemokraternas verkställande utskott, som figurerar i Twittertoppen.

– Det viktigaste är att sociala medier möjliggör en närhet mellan väljare och valda som är svår att uppnå annars. Det går snabbt och enkelt att ta en kontakt, och du når långt fler än de som hittar till våra interna möten, resonerar Leif Pagrotsky.

Twitter, den kanal som Leif helst och oftast använder, var från början tänkt som en stödfunktion för att locka läsare till pagrotsky.tumblr.com – en sida där han vid väl valda tillfällen publicerar lite längre, ofta politiska, reflektioner.

– Jag blev uppmanad att börja blogga, men vill inte förbinda mig att skriva varje dag. På Tumblr-sidan lägger jag ut något då och då. Och mitt Twitterkonto registrerade jag först bara för att kunna nå folk och berätta att jag publicerat något nytt, beskriver han.

Av folk han litar på, med mer vana av nätburen kommunikation, fick han tips om intressanta personer att följa på Twitter för att komma igång med sina egna inlägg. Och det hela tog fart direkt.

– Inom ett dygn hade jag över 500 följare. Det var så enkelt. Och det passar mig. För Facebook föredrar jag

Foto: Anders Löwdin

att sitta framför datorn, men Twitter fungerar bra i mobilen när jag har en stund över. Det är spännande att följa flödet och hitta sådant som är värt att kommentera eller sprida vidare. Det behöver inte vara något nytt eller något jag instämmer i. Men gärna med en tvist, en glimt i ögat, säger han.

Tekniken är inget huvudnummer för Leif, den är bara ett verktyg. Det omedelbara, som tekniken möjliggör,

är det som lockar. Snabbt att använda och snabb respons. Själv använder han flödet på Twitter också för att uppdatera sig nyhetsmässigt.

– Jag började med Facebook tidigt, men kom inte riktigt vidare. Jag letade komplement och har nu en modell som passar mig. Jag tror det är väldigt viktigt att man gillar de forum man etablerar sig i och inte bara är där för att man tror att det förväntas, resonerar Leif.

Han beskriver hur han själv gillar utmaningen med Twitter – att säga mycket med få ord. Hur hela den språkliga miljön, med sin brutala begränsning i antal ord, är så speciell att han inte ens stör sig på språkliga slarvfel – något han annars säger sig vara petig med.

Hur kommer det sig att du tog klivet in i sociala medier?

Jag är nyfiken av mig, jag ville testa. Eftersom bilden av mig som politiker sattes långt innan jag dök upp på Facebook och Twitter har jag nog aldrig tänkt på det som ett verktyg för att snickra på min offentliga profil, säger han. Men efter en rak fråga är han benägen att hålla med om att närvaron och inläggen nog kan spela viss roll för bilden av honom – och därmed viss roll för bilden av partiet.

Hur ofta skriver du inlägg på Twitter?

Vad skriver du om? Och vad skriver du inte om?

Jag twittrar ett par gånger om dagen, om kultur, film och musik och om politik så klart. Jag kanske kommenterar en politisk motståndare eller ställer en fråga. Jag skriver aldrig om vardagsbestyr och jag håller mig helt borta från den privata sfären, säger Leif och exemplifierar med att man hos honom inte hittar några bilder från sommarstugan eller på barnen.

Det är den berömda gränsen mellan personligt och privat vi pratar om. Att vara uppriktig i det man skriver utan att klä av sig själv. Leif pekar på vikten av att fundera igenom för vem man skriver. I dagens Twitter och Facebookflöden är det inte ovanligt med närmast dagboksliknande uppdateringar där det redogörs för olika interna möten.

– Jag tror inte att det skulle intressera mina följare. Bestämmer man sig för att använda dessa forum specifikt för interndialog kan de säkert vara väldigt effektiva. Men om man har en större krets som följer en tror jag att man ska vara försiktig med att använda ett allt för internt språk. Det kan göra att folk känner sig exkluderade och utanför, vilket ofta är motsatsen till den intention man har, resonerar han.

Leifs fem tips om närvaro i sociala medier:

1. Var dig själv, det duger.
2. Fundera igenom noga för vem du skriver. Övertygade partikamrater eller bredare väljargrupper? Fågelskådare? Metallare eller lärare?
3. Om du är på Twitter, följ personer som du tycker är intressanta, kommentera och sprid andras inlägg och delta i samtalet!
4. Blanda politik och annat, allvar och humor. Gör dina inlägg omväxlande och oförutsägbara.
5. Läs igenom en extra gång innan du klickar på knappen Publicera. Kolla begriplighet och stavning.

mängden. Se till att vara aktiv och svara på interaktioner. Om du har ett twitterkonto för offentlig person eller organisation bör du se till att svara på de frågor som kommer in.

Blir någon följare riktigt besvärlig kan du blockera personen från att kunna interagera med dig. Var dock sparsam med den funktionen. Twitter är ett offentligt forum.

Länka gärna när du twittrar, och lägg gärna upp bilder. Detta tar en del av dina 140 tecken men länkarna kortas ner av Twitter, till så kallade kortlänkar. Det är därför Twitterlänkar består av obegripliga bokstavs-kombinationer.

Bästa sättet att använda Twitter är genom en smart-phone-app. Det är faktiskt ett bättre alternativ än webbgränssnittet twitter.com. Men börja på webbsidan så att du ser hur det fungerar.

Tips för att komma igång med Twitter

- Skapa ett konto och ange vem du är. Se till att namnet på ditt konto är ditt eget och så kort som möjligt – även ditt namn räknas med i 140-tecken när någon skriver till dig. Men se till att det är logiskt så att man kan hitta dig enkelt vid sökning.
- Använd @ när du vill skriva till någon person ex. @socialdemokrat eller @jonasgardell
- Använd dig av hashtaggar (#). Dessa kan vem som helst skapa och innebär att ditt inlägg kan katego-

riseras, bli sökbart och sättas i ett sammanhang. Kategorierna finns inte alltid förutbestämt. Det är bra om man kommer överens om vilken hashtag man ska använda vid särskilda arrangemang etc. Exempel på taggar: #svpol för tweets om svensk politik, och #sframtid om Socialdemokraternas framtidsarbete.

- Följ gärna personer som följer dig. Du kan följa vem som helst. Listorna på vem du följer och vem som följer dig blir offentliga för alla. När du börjar följa en person eller om en person följer dig så kommer det också att synas.

Fler tips om vad man ska tänka på när man agerar på Twitter hittar du här: <http://www.twittertips.se/>

Diskussionsfrågor

- Kan man vara enbart privat i sociala medier som lokalpolitiker?
- Måste man räkna med att bilder, och statusrader kan dyka upp i media?
- Är det bra att Twittra eller skriva på Facebook om vad som händer under ett nämndmöte?

Lästips om sociala medier:

Blogga, twittra, fejsbucka – Kommunicera effektivt i sociala medier Jenny Forsberg , e-bok, Norstedts förlag.

Boken vänder sig i första hand till anställda i organisationer eller företagare som vill använda sociala medier strategiskt i sin verksamhet. Men boken innehåller många bra tips för den som vill använda sociala medier i sitt politiska engagemang.

Att utvecklas och behålla engagemanget och lusten

Foto: Anders Löwdin

Ditt uppdrag måste ta sin utgångspunkt i ditt personliga engagemang och din lust att förändra världen. Kommunpolitik kan vara fantastiskt roligt. Men det kan också bli för mycket av det roliga. Kraften och lusten kan i värsta fall sina under trycket från såväl dina egna som omvärldens förväntningar. Eller i ett

hav av handlingar, formella mötesstrukturer och politiska motgångar. Då gäller det att bottna i sig själv och sina egna drivkrafter. Ibland måste du helt enkelt vara snäll med dig själv, ge dig tid att återfinna lusten och dessutom ta hjälp av partivänner och nära och kära.

Heléne Fritzon om att hålla engagemanget vid liv

Som förtroendevald kliver du in med ett brinnande engagemang. Sen följer stora mängder möten, formalia och förvaltning. Likaså ger och tar valrörelser energi. Hur håller man engagemanget vid liv? Vi resonerade lite med Heléne Fritzon som är oppositionsråd i Kristianstads kommun och tidigare bland annat ordförande för Skånes socialdemokratiska partidistrikt och ledamot av såväl partistyrelsen som verkställande utskottet.

– Jag växte inte bara upp i en politisk familj utan också i en politisk tid. Det var efter 68-rörelsen med alla demonstrationer och de rådande idealen var att man skulle utbilda sig och ta sitt ansvar för samhällsutvecklingen. SSU kändes som ett självklart val för mig, berättar Heléne Fritzon.

Vid tiden för medlemskapet var Heléne 14 år. Hon kände tidigt att politiken var viktig för henne och engagemanget växte sig än starkare. Kommunalråd i Kristianstad blev hon vid drygt 30 års ålder och den starten glömmet hon inte i första taget.

Hon var lärare i grunden, brann för skolfrågorna och hade nyss börjat sina heltidsuppsdrag inom politiken. Hon såg fram emot att verkligen göra skillnad.

– Då kom finanskrisen och Göran Perssons, ja – eller våra, miljardbesparingar kändes ute i kommunerna. Medborgardialogen kom att bestå av alla de besparingar vi tvingades göra. Det var jättetungt och jag frågade mig om det verkligen var detta jag drömt om, beskriver hon.

Samtidigt minns hon det som att hon aldrig umgicks med tanken på att hoppa av. Förtroendevalda kunde välja om de skulle vara med och ta ansvar på riktigt eller inte. Och Heléne ville verkligen. Under denna period tvingade hon sig själv att noga tänka igenom sin roll, något hon haft nytta av i efterhand.

Foto: Anders Löwdin

– Då som nu står mitt politiska engagemang på två ben. Mötet med människor är det första. Det ska ta mig en timme att korsat torget hemmavid. Jag ska synas och vara närvarande, människor ska vilja ta mig i anspråk. Det andra är resultatet. Jag är den typ av politiker som alltid vill se faktiska resultat i den fråga jag driver, och jag nöjer mig inte med mindre, säger hon.

Krasst, menar Heléne, att politiker har ett val. Antingen kan man ta varje tillfälle att söka konstruktiva lösningar eller så kan man nöja sig med att driva opinion i opposition. Men det senare bygger inga bättre samhällen. Detta har präglat Helénes förhållnings-

sätt såväl som ledare för majoritet som för minoritet i opposition.

– Att alltid hitta vägar framåt, det driver mig. Under det svåra 90-talet investerade vi faktiskt i skolutbyggnad. Målet var att alla barn skulle få gå i grundskolan nära hemmet. Men vi byggde också för att vi vet att skolorna lockar arbetstillfällena och företag också till mindre orter. Det är en sådan fråga där resultatet går att ta på och som jag är väldigt stolt över, exemplifierar hon.

Sedan medlemskapet i SSU 1974 har Heléne deltagit i samtliga valrörelser. Det blir ganska många. Om vi dessutom adderar de val som varit till Europaparlamentet och folkomröstningarna till EU och EMU så blir listan ännu lite längre. Här finns både med- och motgångar och frågan är hur de påverkar den energi och det engagemang som driver henne?

– Jättemycket så klart. Och vad du gör som ledare, vad du sänder för signaler är helt avgörande. Du får aldrig falla in i en klagosång, du måste alltid peppa och visa att vi tillsammans kan mer och bättre. Det är oerhört tungt emellanåt men för mig är det självklart, säger Heléne.

För att klara uppgiften har hon byggt ett litet personligt nätverk, med vilka hon kan sänka garden och ta hjälp i stort och smått. Som hon kraftsamlar hos och rådfrågar eftersom att hon vet att hon alltid får uppriktiga svar.

– Det består av tre delar. En senior, väldigt erfaren socialdemokrat som lämnat politiken. En person som

är lite äldre än jag men som fortfarande är aktiv. Och sen mina barn, jag har fem stycken, som är mina kanske bästa kritiker, beskriver hon.

Det var ett medvetet val att knyta till sig dessa människor och Heléne är sedan en tid tillbaka också själv stödfunktion till en yngre s-politiker. Hon menar att det fyller en avgörande funktion som ger stöd de gånger man kanske tvivlar på sin förmåga. Och praktiska tips för ett bra ledarskap i både med- och motgång.

– Jag fostrades i en kommunalrådsskola där man personligen förväntades ha svar på precis allt. Jag ställde mig lite frågande till det redan då och är än mer övertygad idag om att ett framgångsrikt ledarskap tvärtom handlar om lagbygge, säger Heléne.

När olika typer av formalia och möten äter allt mer tid menar hon att man måste försäkra sig om att dialogen inte blir lidande. Hon syftar både på dialogen med väljare och verksamheter. Och på dialogen med medarbetare och partivänner.

– Bara så kan vi bygga och upprätthålla förtroende, och det är ju faktiskt vad uppdraget bygger på.

Sist men inte minst hur gick det till när du senast värvade en ny medlem?

Det var på ett torgmöte alldeles nyligen. Och faktum är att jag värvade en hel familj. Det hör inte till vanligheterna men här skrev vi upp både föräldrar och deras ungdomar och skickade alla uppgifter till arbetarekommunen som ju tar vid och följer upp. Det var roligt såklart, avslutar Heléne.

Helénes fem tips för att räcka till, fortsätta brinna och ha roligt:

1. Var alltid påläst, då känner du trygghet i ditt uppdrag.
2. Använd din nyfikenhet till att lära mer.
3. Hitta en bra mix av att lyssna, lära och leda.
4. Värna kamratskap och lagarbete så står du aldrig ensam.
5. Se till att ha ett eget liv utanför ditt uppdrag och politiken.

Studiehandledning och tips till cirkelledaren

Det här är ett studiematerial för Socialdemokrater med förtroendeuppdrag i kommun eller landsting. Studiematerialet finns bara digitalt men den som vill kan naturligtvis skriva ut materialet för att kunna läsa det på papper.

Vad är en studiecirkel?

I en studiecirkel träffas man regelbundet för att studera, diskutera eller öva sig på något tillsammans. Det ideala ur ett pedagogiskt perspektiv brukar vara 7–12 deltagare inklusive ledaren, men man kan vara mellan 3 och 20 deltagare i en cirkel.

I en studiecirkel deltar man fritt och frivilligt, det finns ingen färdig kursplan, och alla deltagare är med och påverkar innehållet och upplägget. I en studiecirkel utgår man från deltagarnas behov och tar vara på allas erfarenheter.

Studiecirkeln är en demokratisk studie- och diskussionsform som bygger på allas aktiva deltagande. Respekt för varandra är viktigt. Ingen person får dominera diskussionerna. Alla bör få komma till tals och ungefär lika mycket. Beslut bör fattas i öppen och demokratisk anda.

Cirkelledare fungerar som en guide och inspiratör, och leder gruppens arbete framåt. Men det är i samspillet mellan cirkelledaren, deltagarna och studiematerialet som ny kunskap växer fram.

Glöm inte att rapportera studiecirkeln till ABF. Det

finns några formella krav för att studiecirkeln ska få ekonomiskt stöd från ABF för materialkostnader eller annat. Cirkeln måste bestå av minst nio studietimmar (en studietimme = 45 minuter) uppdelat på minst tre sammankomster. Tre deltagare inklusive ledaren är minimum. Kostnadsersättning kan bara betalas ut när det finns faktiska kostnader som behöver täckas, och när det finns en överenskommelse om det i förväg.

En bra studiecirkel...

- Ger alla deltagare ungefär lika stort utrymme.
- Tar vara på allas erfarenheter.
- Kombinerar kunskapssökande med dialog och problemlösning.
- Anpassar ambitionsnivån till deltagarna.
- Låter olika perspektiv komma fram i diskussionen.

Cirkelledarens roll

Cirkelledaren har ansvar för att samordna arbetet i cirkeln, förbereda träffarna, skaffa fram studiematerialet och hålla kontakten med ABF. I en del cirklar är cirkelledaren given på förhand och ibland utser gruppen en av deltagarna att leda studiecirkeln. Cirkelledaren är en i gruppen, inte någon som måste sitta inne med alla ämneskunskaper. Han eller hon får gärna vara en inspiratör och dela med sig av sina kunskaper, men bör inte fastna i föreläsarrollen.

Cirkelledarskapet handlar mycket om att skapa bra stämning i gruppen, få igång samtal och diskussion, göra all delaktiga, tydliggöra vägval, hantera eventuella problem, reda ut oenighet i gruppen, och leda cirkeln

mot ett gemensamt mål. Nyckelordet är dialog, och ofta handlar cirkelledarskapet mer om att ställa frågor än om att ge svar.

Tips för en bra cirkel

Som cirkelledare kan du bidra till att alla blir delaktiga, att ingen tar över, att dialogen blir konstruktiv. Här är några tips som kan vara till hjälp:

- Gå en runda. Då får alla chansen att säga något och alla får ungefär lika stort utrymme.
- Använd en talarboll/pinne som ger rätt att prata. Den som talat färdigt kastar vidare.
- Är ni fler än 8 personer? Då kan det vara bra att dela in cirkeln i mindre grupper om två eller tre ibland, med återkoppling i storgrupp. Det gör att alla vågar delta.
- Ställ riktade frågor av typen ”Anni – vad tycker du?” Vissa måste tilldelas ordet för att säga något. Samtidigt har man förstås rätt att passa.
- Ställ en följdfråga för att locka fram mer ur en deltagare som svarat kort.
- Agera ”jokern i leken”. För in tankar och idéer som inte annars finns i gruppen.
- Försök styra in diskussionen på ämnet igen om det svävat iväg. Ställ en uppföljningsfråga.
- För stödanteckningar så att du kan sammanfatta diskussionen kring varje fråga.

Så kan ni arbeta i cirkeln

Låt gärna någon eller några av deltagarna kort återberätta vad de har läst och vilka intryck de fått i början av varje träff. Alla bör ha läst innan träffen. Det viktigaste momentet är diskussion. Utgå från de föreslagna diskussionsfrågorna eller formulera egna. Ni kan gärna

diskutera frågorna i grupper om två eller tre och sedan rapportera i storgrupp.

Bjud gärna in en expert, organisationsföreträdare, lärare eller annan som kan svara på deltagarnas frågor och delta i diskussionen.

För att komma igång

Börja med att gå en snabb runda där alla får säga sitt namn. Ta sedan upp vad studiecirkeln ska handla om och hur dagens upplägg ser ut.

Prata igenom och bestäm praktiska saker: när ni ska ses i fortsättningen, hur deltagarna ska meddela frånvaro, fika till träffarna etc.

Prata om vad en studiecirkel är och hur cirkeln kan bli konstruktiv och deltagande. Kom överens om hur ni ska bemöta varandra och arbeta tillsammans. Om deltagarna inte känner varandra bra innan cirkelns början: Låt deltagarna intervjua varandra två och två (i ca fem minuter var) och presentera varandra för resten av gruppen. Några saker att ta reda på i intervjuerna är: namn, bostadsort, sysselsättning, fritidsintresse, politiskt engagemang, och sist men inte minst förväntningar på studiecirkeln.

Samla ihop deltagarnas förväntningar och samtala en stund om dessa – hur kan de uppfyllas? Utifrån förväntningarna kan ni formulera mål för studiecirkeln.

Gå igenom studiematerialet så att alla får en överblick. Bestäm vilka avsnitt som ska ingå i cirkeln, och upplägget för resten av cirkelträffarna.

Foto: Ida Borg

**Du hittar alla våra studiematerial på:
socialdemokraterna.abf.se**

